

Bazovica, ti predragi si naš dom,
roke slovenske pridne so te dale,
spomin na tebe vedno nosil bom,
ponos kvarnerske lepe si obale.

Slavko Arbiter; «Bazovica»

Dramska skupina KPD Bazovica

125. uprizoritev predstave Piknik s tvojo ženo Andreja Jelačina je napovedala je prireditveni teden ob 60. jubileju KPD Bazovica. Režiser in glavni igralec Alojz Usenik je v tej priljubljeni komediji v dveh desetletjih zamenjal kar štiri žene: Anico Vidmar, Dalijo Roth, Vilmo Bilič in Loredano Jurković, ki ga zvesto spremlja od 80. predstave. Arhiv Alojz Usenik.

KAŽIPOT

Mesečnik slovenske skupnosti
na Reki in v PGŽ

Ureja uredniški odbor:

Milan Grlica, Marjana Mirković, Darko Mohar,
Vitomir Vitaz
Podpinjol 43, 51000 Reka, Hrvaška
tel.: 324 321, 215 406, faks: 334- 977

Glavna urednica: Marjana Mirković
marjana.mirkovic@ri.t-com.hr
tel.: 091 593 6086

Priprava, prevodi in oprema besedil
Marjana Mirković v okviru projekta Si-T

Lektorica
Darka Tepina Podgoršek

Izdajatelji:
Slovenski dom KPD Bazovica,
bazovica@bazovica.hr
Svet slovenske narodne manjšine Reke
Svet slovenske narodne manjšine PGŽ
vijece-slo.pgz@ri.t-com.hr

ISSN 1845-5034

Oblikovanje:
Branko Lenić

Tisk: Tiskara «Sušak»

Prelom in tehnično urejanje:
Ri-TaCom, Reka

Mesečnik finančno podpirajo:

Naklada: 700 izvodov

Karikatura:Bojan Grlica

SLOVENSKI DOM KPD «BAZOVICA» tajništvo, knjižnica in klubski prostori

torek in četrtek :
12.00 – 14. 00 in 18.00 – 20.00
tel.: + 385 51 324 321,215 406
fax: 334 977

MePZ – vaje ponedeljek:
18.00 – 21.00

Dramska skupina - sreda, po dogovoru
Folklorno-plesna skupina
torek in četrtek: 19.00 – 21.00

Mladinska skupina
druga in četrti sobota ob 16.00
www.bazovica.hr/mladinci

Dop. pouk slovenskega jezika in kulture
ponedeljek, torek in sreda:
18.00 – 21.00

Planinska skupina - torek:
20.00 – 21.30

Svet slovenske narodne manjšine Reke
četrtek: 10.00 – 12.00

Svet slovenske narodne manjšine PGŽ
sreda: 10.00 – 12.00

vijece-slo.pgz@ri.t-com.hr

Hišnica: Marija Darapi, tel.: 337 000

Gostinska ponudba:
Buffet Saratea, tel.: 331 079

Kažipot december 2007, št. 33
letnik III

Kazalo:

- 3..... 60 let Slovenskega doma
KPD Bazovica, Reka
- 5..... Pismo
- 11... Dogodki oktober
- 15... Dogodki november
- 20... Napoved december
- 21... Novo na knjižnih policah
- 21... Iz drugih društev in svetov
- 22... Nespregledano
- 22... Aktualno

EGON: 60 LET BAZOVICE '07.

Pomemben jubilej bo društvo praznovalo z bogatim enotedenskim programom, objavljenim v prejšnji številki. Tokrat bomo na kratko povzeli nekatere podatke, ki pričajo o prizadevanjih za ohranitev društva, in omenili nekatere dolgoletne člane.

Slovenski dom KPD Bazovica je bil ustanovljen jeseni leta 1947 na pobudo učiteljice Zore Ausec, roj. Tusulin iz Kobarida, z imenom Bazovica pa so rojaki želeli počastiti spomin na slovensko vas Bazovica pri Trstu kot simbol slovenskega upora in kraj, kjer so leta 1930 padle prve slovenske žrtve fašističnega nasilja. Svojo vlogo, da ohrani, spodbuja in razvija slovenski jezik in kulturno dediščino ter krepi prijateljske odnose z večinskimi in drugimi narodi na Reki in širši okolici, ves čas uspešno opravlja, o čemer med drugim priča dosežen ugled v ožjem okolju, pa tudi številna priznanja in nagrade za delovanje ljubiteljskih skupin.

Društvo združuje pripadnike slovenske manjšine pa tudi drugih narodnosti in ima evidentiranih več kot dva tisoč članov, kar je več, kot se je za Slovence v ljudskem štetju leta 2001 izreklo prebivalcev Reke (1575). Mešani pevski zbor deluje neprekinjeno od samega začetka leta 1947, z občasnimi presledki tudi dramsko-recitatorska skupina; prva leta je zaznamovala tudi dejavnost tamburaškega in harmonikarskega orkestra, pionirske in balinarske sekcije, z organizacijo literarnih in kulturnih večerov ter predavanj z gosti iz Slovenije pa so pozornost redno namenjali tudi prosvetni dejavnosti. Danes poleg pevskega zbora in drame redno delujejo še plesna, planinska, mladinska in študentska ter v njenem okviru fotografska skupina, društvo pa – v sodelovanju s svetoma slovenske narodne manjšine na mestni in županijski ravni, ki imata sedež v Slovenskem domu – od aprila leta 2005 izdaja mesečni bilten Kažipot, katerega priprava poteka v okviru projekta Slovenska informativna točka Si-T kot začetnega koraka za kulturno-informacijski center na Reki. Po osamosvojitvi obeh držav je Slovenski dom predvsem s konzularnimi dnevi, ki jih redno mesečno pripravlja slovensko veleposlaništvo na Hrvaškem, postal pravo središče najrazličnejših informacij, v njem pa je bil od leta 1992 do leta 1996 tudi prvi sedež krovne organizacije slovenskih društev v RH, Zveze Slovencev na Hrvaškem.

Kot je ob 50. obletnici lepo zapisala tedanja dolgoletna kulturna referentka Gabrijela Babić, ki jo je usoda, žal, mnogo prežgodaj odtrgala iz naših vrst, je "občutek pripadnosti in spoštovanja različnosti kot temelj delovanja od samega začetka prispeval k boljšemu razumevanju z drugimi društvi in skupinami, ki se ravno tako trudijo obogatiti civilizacijsko in kulturno raven Reke ... in mogoče bo nekega dne, zahvaljujoč tudi spominu na prizadevne člane Bazovice, kdo izmed danes najmlajših članov, rekel svojemu pravnuku: Pogledj, tudi mi, Slovenci, smo v prelepo čipko mesta ob Kvarnerskem zalivu vtkali svojo nit."

M. M.

Oblikovanje: K. Stock Aktivni člani v sedemdesetih letih minulega stoletja. Iz arhiva.

Ob jubileju

Med ustanovitelji društva KPD Bazovica so bili – sodeč po objavljenem dokumentu – poleg prve predsednice Zore Tusulin, por. Ausec, še Anton Može, Valentin Oblesčak, Elza Stupar in Lojze Krn. Nastanek in delovanje društva bo izčrpno obdelano v monografiji KPD Bazovica avtoric Barbare in Kristine Riman, ki bo predvidoma izšla prihodnje leto.

Naj ob tej priložnosti poudarimo predvsem večletna prizadevanja Zore Ausec, ki ji je leta 1950/51 uspelo doseči tudi ustanovitev slovenskega oddelka na OŠ Matteotti na Reki (1950–1953). Kot učiteljica in z izkušnjami s Primorske se je močno zavedala izjemne vloge, ki jo imajo izobraževalne ustanove za obstoj in razvoj manjšine. Sama je o svojem prvem službovanju na Primorskem (10. 10. 1923–1. 10. 1924) napisala naslednje:

P O P I S
 ČLANSKEGA DRUŠTVA KPD BAZOVICA
 KROVSKO PROJEKCIJSKO DRUŠTVO "BAZOVICA" SLOVENSKE DOME
 (bivši: Slovenski dom)
 Podpisani: 43, 8 i j a s a
 Mesto: Slovenska krajina

Št. red.	Ime in priimek	Datum rojstva	Mesto rojstva	Ime matere	Šola	Profesija	Večletna grupa
1	AUSEC ZORA	27.7.1907	Zuhorica-Tolaino Slovenija	Josep	4. šola Reki	učiteljica	1
2	MOŽE ANTON	1.12.1903	Kraška, Slovenija	Kerija Može	4. šola Reki	učiteljica	1
3	OBLESČAK VALENTIN	1908.					
4	STUPAR ELZA	1908.					
5	KRN LOJZE						

Ustanovitelj: 19 - Peta celotna družina AUSEC

Seznam ustanoviteljev društva. Arhiv Vinka Žiberta.

”Moje doživetje pri Sv. Luciji (Most na Soči): šola je bila trirazredna. Ravnatelj Rakovšček, učiteljica Gerželj Ana in jaz, novinka. Zapali so mi I. in II. razred ... Otroke smo takoj vključili v cerkveni pevski zbor, kjer so peli slovenske pesmi in ohranili zavest, da so Slovenci ... Prišla je direktiva za vpis v fašistično organizacijo. Marsikdo se je zbal za službo, za družino, preganjanje. Fašistične metode

Zora Ausec. Iz arhiva.

smo dobro poznali. Rakovšček in jaz se nisva vpisala. Posledica: takoj sem bila premeščena v Srednji Lokovec nad Čepovanom, kamor sem morala 15 km peš po grdi kamniti poti. Toda že po 15 dneh sem dobila odlok o disciplinski preiskavi in procesu, istočasno pa odpust iz službe z motivacijo, da sem napravila nemalo dejanj proti italijanstvu in fašizmu." Zora Ausec je novo službo zatem dobila v Srednjem Lokovcu pri Čepovanu (1. 10. 1924), oktobra 1926 je tam dobila odpoved, emigrirala v Jugoslavijo in se po mesecu dni zaposlila v Telčah pri Krškem. Dve leti pozneje je stopila v državno službo, marca 1929 pa je bila premeščena v Beograd na delovno mesto v prosvetni dejavnosti. (Pahor Lavrenčič, Milka, Primorski učitelji. Narodna in študijska knjižnica v Trstu, 1994).

M. M.

PISMO

Ob jubileju smo prejeli prijazno pismo Gustava Zupana, člana SKD Triglav in enega od njegovih ustanoviteljev. V pismu obuja spomin na prve stike, navezane s KPD Bazovica in takratnim predsednikom Vinkom Žibertom – tudi čelnim možem krovne organizacije –, ki so prerasli v prijateljsko sodelovanje in zapustili lep spomin na "resnično iskrene in spoštovano vredne prijatelje v društvu," v katerega je bilo v šestih desetletjih vtakano ogromno "ljubezni, potrpežljivosti in zadovoljstva, a sreča, ne zaman!"

Pismo objavljamo v celoti in se zanj ter lepe želje avtorju iskreno zahvaljujemo.

Gustav Zupan: Ob jubileju

"Ob častitljivi obletnici vam želim izraziti svoje spoštovanje in iskrene čestitke.

KPD Bazovica je šestdeset let nosilec dejavnosti slovenske skupnosti in uživa velik ugled v RH in RS, in za to je bilo deležno številnih priznanj in pohval. Ob takšni priložnosti ne smemo pozabiti na pomen, ki ga ima društvo za razvoj slovenske skupnosti, in seveda na vlogo predsednika Vinka Žiberta v času po osamosvojitvi, ko je postalo tudi sedež Zveze Slovencev na Hrvaškem (31. januarja 1992). V tem obdobju je bilo utemeljeno SKD Triglav Split. To je bil čas, ki nam ni bil ravno naklonjen. Iskali smo poti, da bi izboljšali in utrdili svoj položaj, položaj slovenske skupnosti. Zamisel, da širimo bazo z ustanavljanjem novih društev, ni bila sprejeta z navdušenjem, predvsem zaradi delitve istih finančnih sredstev na večje število članic. Proces formiranja novih društev je bil sicer zavrt, a ne za dolgo. Potrebe po širitvi baze in krepitvi položaja že delujočih društev so naraščale. Ravno v tem času smo imeli vašo popolno podporo in razumevanje ter visoko stopnjo solidarnosti. Nove spremembe so na široko

odprle možnosti za ustanovitev novih slovenskih društev na območju vse Hrvaške. Poseben pomen je nedvomno imela dobro napisana manjšinska zakonodaja RH, ki pa v praksi še ni v celoti zaživela. Programi delovanja društev so vsebinsko vse bolj raznovrstni in bogatejši, tudi sofinanciranje je bolj realno. Opozorilo na drastično zmanjšanje števila Slovencev v RH spreminja odnos do slovenske manjšine, kar zahteva dodatno prilagajanje novim razmeram. Vrata za politično delovanje so zaprta, lahko bi rekli po načelu "politika neče u moju butigu". Skratka, bili smo obravnavani po aktualni dnevni politiki. Nekako smo obzirni in v strahu do jasnih in odprtih, pa tudi umirjenih stališč. Po navadi se izraža upanje, da bodo problemi med državama naposled le rešeni. Kaj je drugačno, kaj vse se je spremenilo in kako spremembe vplivajo na naše aktivnosti in medsebojno povezanost Slovencev in slovenske skupnosti kot celote? Nisem opazil, da bi kdo skušal odgovarjati na ta vprašanja. Pravilne rabe besed bi se lahko veselili, če bi bile splošne razmere boljše, kot so v resnici. Proces razcveta slovenskih društev na Hrvaškem moramo nadaljevati, ne smemo pa pozabiti na pomen našega tesnejšega skupnega delovanja, povezanost vseh slovenskih društev in vseh Slovencev in Slovenk, da bi postali bolj vplivni, kot smo danes. Iniciative o pomembnih zadevah ne smemo prepuščati posameznikom. Skratka, predvsem in ne glede na ceno moramo krepiti slovensko skupnost kot celoto. V tem času to pomeni, da dobro organizirani, dejavni in statusno nedeljeni, ustvarjamo predpogoj za vstop v sabor z našim manjšinskim predstavnikom Slovincem."

Predstavniki slovenskih društev na Hrvaškem pri predsedniku RS Milanu Kučanu 3. junija 1994, z leve proti desni: Gustav Zupan, Franc Strašek, Boštjan Kordiš, Milan Kučan, Darko Šonc, Vinko Žibert, urednica Kažipota, dr. Peter Vencelj in Matija Malešič. Arhiv Vinka Žiberta.

Nekatere članice in člane, ki so v društvu že več kot dvajset let, smo ob jubileju povprašali, kaj jim pomeni članstvo v društvu:

Franjo Bravdica, zborovodja MePZ že okroglih 20 let: "Rad imam slovenske pesmi in vodenje zbora mi je v veliko veselje."

Slavko Arbiter, pevec, kronist, in pesnik: "Tolažbo domotožja, s slovensko pesmijo in besedo v maternem jeziku."

Bojan Grlica, kot karikaturist danes redni sodelavec Kaži-pota:
»Druženje, od malega! Skupaj z vrstniki sem bil menda v vseh skupinah, od pevske in recitatorske do folklorne in balinarske.«

Boža Grlica, pevka, včasih igralka in tajnica: „ Pomeni mi drugi dom, meni in družini, in ne morem si predstavljati življenja brez te naše slovenske pesmi in besede, ki nas vsa leta združuje. “

Jože Grlica, večletni gospodar poslopja in član vodstva in najstarejši pevec v zboru: „Društvo je zame prava duševna hrana, vse- veselje in druženje, pa ne samo zame, za vso našo družino.“

Milan Grlica, v mladih letih v vseh skupinah, danes podpredsednik, planinec in »tehnična deklica za vse«:«Pomeni mi prostor, kjer ohranjamo slovenstvo, pa tudi dobre odnose in sožitje z večinskim narodom. In upam, da uspešno!«

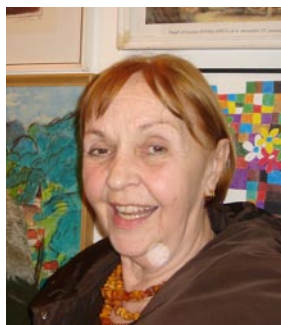
Nataša Grlica, pevka in planinka, včasih plesalka in igralka: »V društvo sem prišla pri sedemnajstih letih in še sem tu!«

Zdenka Jelovčan, članica dramske skupine: »Kot Slovenka tu nadaljujem dejavnost mojih staršev, tudi utemeljiteljev društva v prvi generaciji.«

Loredana Jurkovič, pevka in igralka, nekdanja učenka slovenskega oddelka: "Drugo družino v pravem pomenu besede!"

Sonja Kern Svoboda, vodja legendarne folklorne skupine, danes članica vodstva: »Pomeni mi košček domovine, kjer se srečujem s prijatelji in dobrimi znanci.«

Margita Mirić, pevka, članica zbora skoraj od samega začetka: „Veliko mi pomeni, toliko let že prihajam v društvo, in še bom, dokler bom le mogla.“

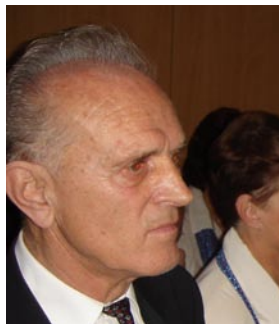

Sonja Ogrinc, dolgoletna pevk: »Veliko, članica sem skoraj trideset let!«

Mario Pangos, pevec in član vodstva: »Vse! V društvo me je pri petnajstih letih pripeljal stric, leta 1948, a še vedno rad prihajam.«

Jože Peloz, igralec in predvsem pevec: "Prihajam, ker imam zelo rad slovenske pesmi!"

Stanislav Požar, pevec, v nujnih primerih tudi zborovodja: »Znate ča! Jaz se v Bazovici počutim kot doma!«

Boris Rejec, pevec, včasih tudi igralec.

Dragica Troha, por. Rizman, včasih plesalka in igralka, danes pevka: „Drugi dom, prišla sem pri osmih letih, v slovenski oddelek na OŠ Matteotti, začela plesati balet, peti v pionirskem zboru, nastopati v drami. Dokler bom lahko hodila, bom prihajala!“

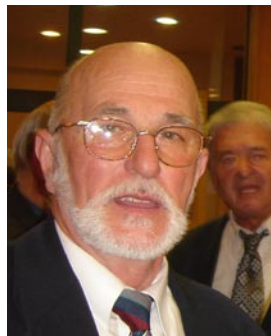

Drago Rizman, častni predsednik, pevec: "Drugi dom, meni in družini. Sem prihajamo na druženje, pogovor v domačem jeziku in predvsem, pet v našem pevskem zboru."

Travner Marjana, pevka: »Pravi drugi dom! Brez trenutkov veselja in prijateljskega druženja v Bazovici si življenja ne znam predstavljati.«

Danilo Troha, pevec, nekdanji učenec slovenskega oddelka: »-Zelo veliko mi pomeni! Nekaj let kot pomorščak nisem mogel prihajati, a danes še vedno rad in redno prihajam!«

Alojz Usenik, režiser, igralec in vodja dramske skupine: "Vse mi pomeni, in domovino, in pravi drugi dom, poleg reškega gledališča seveda."

Marta Vitaz, pevka: »V Bazovico prihajam od mladih let in si brez društva življenja skoraj ne morem zamisliti!«

Vitomir Vitaz, včasih igralec in plesalec, danes pevec in predsednik društva: »Težko bi štiri desetletja povzel v nekaj besed. V društvu sem kot doma, celo več kot doma. Pomen pa bom verjetno dojel šele takrat, ko ne bom mogel več prihajati.«

Vinko Žibert, v društvu 59 let, večkratni predsednik, danes član vodstva in pevec: »Ni mi žal ogromnega truda in časa, ki sem ga namenil delovanju, saj je bilo uspešno! Prihajam skoraj vsak dan, za razvedrilo in na srečanja s prijatelji in znanci.«

DOGODKI OKTOBER

25. oktober Dan slovenske knjige MK IKG Karlovec

V okviru slovenskih dni knjige, ki redno potekajo v Mestni knjižnici Ivana Gorana Kovačiča v Karlovcu, osrednji knjižnici Slovencev na Hrvaškem, je višja bibliotekarka iz Knjižnice Mirana Jarca Novo mesto Jadranka Zupančič, spiritus movens dvostranskega sodelovanja, predstavila knjigo Zagrebški Slovenci 2005–2007. V spremljajočem programu je bila tokrat odprta likovna razstava slikarja Ivana Kosmosa, vodje likovne skupine

Avtorica zanimive knjige je novinarka mariborskega Večera, Melita Forstnerič - Hajnšek, ki je v njej zbrala intervjuje z znanimi Slovenci iz kulturnega, znanstvenega, gospodarskega in športnega življenja Zagreba. Med predstavljenimi so: igralec in legenda hrvaškega odra Josip Bobi Marotti; prav tako legendarna fotografinja Marija Braut, nepogrešljivo ime hrvaške fotografije; antropolog in etnolog dr. Vitomir Belaj, ki je novinarko očaral s svojim znanjem slovenščine; dr. Inga Črepinko, predavateljica na zagrebški medicinski fakulteti in med drugim redna članica ameriške Mednarodne akademije za citologijo; znana filozofinja dr. Nadežda Čačinovič, ena od treh hčera uglednega diplomata Rudija Čačinoviča, redna profesorica na filozofski fakulteti; arhitektka Silva Tita Fučić, ki se je posvetila ohranjanju dediščine in ima za seboj veliko arhitekturno-konzervatorskih projektov od Istre

do Zadra; hornist in nekdanji dekan zagrebške glasbene akademije Prerad Detiček; igralec in nekdanji direktor Zagrebške filharmonije in gledališča Gavella; akademski slikar in nekdanji dekan akademije za likovno umetnost Vasilije Josip Jordan; znana in priljubljena igralka in pevka Sanda Langerholz; televizijska legenda Oliver Mlakar; mirovnica in alternativna Nobelova nagrajenka za mir Vesna Teršelič; prevajalka in strokovnjakinja za terminološke slovarje Nina Sokol; tenorist Jožef Šutej, oče mednarodno uveljavljenega dirigenta

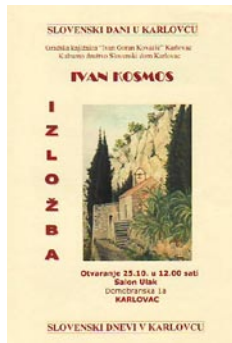

Zagrebški Slovenci. Naslovnico zanimive knjige krasi fotografija Marije Braut.

Vjekoslava Šuteja, ki se mu je rodil na Reki, med triletnim angažmajem v reškem gledališču v začetku petdesetih let minulega stoletja; koreograf in režiser Milko Šparemblek, znano ime svetovnega plesa; atletinja Olga Šinkovec Luncer, ki je osvojila srebrno medaljo v štafeti na prvem dvoranskem evropskem atletskem prvenstvu v Dortmundu leta 1966, petnajstkratna prvakinja Jugoslavije na 100 in 200 metrov, najboljša športnica Slovenije (1960)

in Hrvaške (1962 in 1963); koreografinja Tihana Škrinjarić, vnukinja slovenske pisateljice Zofke Kvedrove; znani karikaturist Oto Reisinger, ki je objavljajal in razstavljajal po vsem svetu; stomatolog in mestni svetnik dr. Pavel Kobler; nevrokirurg dr. Andrej Kogler; urednica založbe Školska knjiga Ljerka Tomljenović Biškupić; znanstvenik s področja biologije in varstva okolja dr. Zvonimir Devide; pravnica in književnica Dragica Ana Wurth Brodnjak; predstojnica slovenistike na filozofski fakulteti dr. Anita Peti - Stantić; in na koncu je še intervju z Darkom Šoncem kot vodilnim predstavnikom zagrebškega društva Slovenski dom, v katerem se je v minulem desetletju in pol na številnih srečanjih in predavanjih predstavila tudi večina omenjenih rajakov.

M. M.

Ivan Kosmos, katalog.

25. oktober Dan šole na OŠ Pečine

Na osnovni šoli Pečine so slovesno počastili 132. obletnico šole in polstoletni jubilej šolskega glasila Vedri dani, najstarejšega na Reki, ob katerem so odrasle številne generacije še v času, ko je šola obisko-

valo več kot tisoč učencev. Glasilo, ki mu je ob izidu prve številke ime dal književnik Viktor Car Emin, izhaja danes v nakladi 250 izvodov. Po besedah ravnateljice Irene Margan je njegova vsebina tokrat bogatejša za strani v slovenščini, delo učencev, ki obiskujejo pouk slovenskega jezika pod njenim vodstvom.

M. M.

Lea Dodić (desno) že drugo leto obiskuje pouk slovenskega jezika na OŠ Pečine.

Foto: M. M.

25.–27. oktober CROMAR, kongres Reka

Reška ekonomska fakulteta in Hrvaško združenje za marketing CROMAR sta organizirala letošnji, že dvajseti kongres. Kot nam je sporočila mag. Jasmina Dlačić, mlada raziskovalka na reški ekonomski fakulteti, sicer pa članica vodstva KPD Bazovica in obeh manjšinskih svetov, je potekal pod naslovom Marketing v družbi znanja in sodobni poslovni stvarnosti. Poleg gostov iz BiH, Madžarske, Romunije, Nemčije, Finske, Velike Britanije, ZDA, Japonske in Rusije so bili med udeleženci tudi profesorji slovenskih univerz iz Kopra, Maribora in Ljubljane, ki so imeli tako novo priložnost za izmenjavo izkušenj s področja trženja in raziskovanja novih tem.

M. M.

26. oktober SLOMAK SSK, Ljubljana

Vsemanjšinska skupščina Slovenske manjšinske koordinacije SLOMAK, ki združuje krovne organizacije slovenskih društev v zamejstvu, je bila organizirana v počastitev tretje obletnice delovanja. Potekala je v dvorani Svetovnega slovenskega kongresa v Ljubljani, med udeleženci pa je bil tudi zunanji minister RS Dimitrij Rupel, ki je v nagovoru med drugim poudaril, da je skrb za manjšine za Slovenijo pomembna zunanjepolitična prioriteta, poudarjena v vseh stikih s sosednjimi državami in sestavni del zunanje politike. "Želimo in potrebujemo dobro organizirano, čim enotnejšo in gospodarsko trdno manjšino v Italiji, v Avstriji in na Madžarskem," je zapisano ob koncu poročila na ministrovem blogu, objavljenem na spletni strani Ministrstva za zunanje zadeve RS. Na srečanju je spregovoril tudi vodilni predstavnik slovenskih organizacij s Hrvaške Darko Šonc in med drugim opozoril na pomen dobrih odnosov med državama in ob tem na neprimeren politični besednjak poslanca DZ RS in vodje nacionalistične stranke Zmaga Jelinčiča. Skupščine sta se z Reke udeležili tajnica KPD Bazovica Marijana Košuta, obenem tudi članica iz RH v Poslovno-razvojnem svetu za zamejstvo pri Vladi RS, in urednica Kažipotja.

Darko Šonc pa se je v svojem nagovoru med drugim izrekel kritike na račun hujskaškega in neprimerne besednjaka vodje Slovenske nacionalne stranke Zmaga Jelinčiča.

M. M.

V pogovoru: Franc Strašek, Rudi Pavšič, Marijana Košuta in Silvester Kmetič.

Foto: M. M.

27. oktober Darko Mohar 15 let društva v Kaknju, BiH

Slovensko društvo v Kaknju (Slovensko združenje meščanov) je bilo ustanovljeno leta 1992 na začetku vojne vihre v Bosni in Hercegovini, tako da je bila v prvi fazi delovanja, ko je bilo vanj vključeno več kot 220 družin iz Kaknja in okolice, njegova poglobljena naloga priskrba gmotne pomoči članom, kot so hrana, zdravila, oblačila. Po vojni se je društvo povezovalo s sorodnimi društvi v Zenici, Sarajevu, Tuzli. Žal vsem slovenskim društvom v BiH ni uspelo organizirati krovne organizacije, še vedno so med seboj slabo povezani, celo razdeljeni so na društva v Federaciji in tista v Republiki Srbski (npr. v Banja Luki). Sicer pa so v kakanjskem društvu organizirali tečaje slovenskega jezika in Sekcijo ljubiteljev narave ter vzeli v najem prostore. Ves čas jim veliko pomaga Rudnik črnega premoga Kakanj; letos je na pomoč priskočil tudi pri opremljanju prostorov, ki so jih letos dodelile mestne oblasti. Vselili so se pred kratkim, tako da bo 110 družin (do zmanjšanja je prišlo zaradi izseljevanja po končani vojni) oziro-

ma okrog 300 članov imelo boljše možnosti za svoje dejavnosti.

V zadnjem obdobju delovanja so v ospredju obiski v Sloveniji, Obisk v moji deželi, program, ki so ga izvedli že štirikrat. Obiskali so različne kraje Slovenije in izlet sklenili z udeležbo na Srečanju v moji deželi v organizaciji Slovenske izseljenske matice. Leta 2003 je skupina njihovih članov sodelovala tudi na prvem Izseljenskem pohodu na Triglav in se spoznala z našimi planinci. Ti stiki so prerasli v pravo prijateljstvo, sodelovanje med društvoma se še nadaljuje. Tako se je tudi proslave letošnje obletnice v Kakanju udeležila naša tričlanska skupina (Nataša Grlica, Milan Grlica in Darko Mohar) in za sodelovanje prejela posebno zahvalo.

Proslava je bila organizirana v veliki kinodvorani v Kakanju, skromno, zato pa zelo lepo. V programu so sodelovali otroci dopolnilnega pouka slovenskega jezika in kulture iz Sarajeva, ki so recitali in zapeli več slovenskih pesmi, in glasbena skupina Autostop, znana v BiH, ki je odigrala venček slovenskih narodnih. V predzvečerju je bila postavljena razstava slik na olju akademskega slikarja Zvonka Ostojića, člana, ki se je samostojno predstavil tudi v KPD Bazovica med obiskom na Reki. Ogledali smo si lahko tudi fotografije o doseganju delovanja kakanjskega društva. Proslave so se udeležili tudi številni predstavniki drugih slovenskih društev iz BiH, žal pa nihče z Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in slovenskega veleposlaništva v Sarajevu. Takšen odnos slovenskih uradnikov, katerih dolžnost naj bi bila spremljati delovanje društev, v katerih skromni ljudje prostovoljno

delajo za ohranjanje slovenstva in slovenskega jezika pa tudi za boljše razumevanju med različnimi entitetami, je zelo boleč in razočaranja organizatorjev se ni dalo skriti. Veseli samo to, da se posamezna slovenska društva med sabo vendarle razumejo ter da njihovi dobri odnosi in prijateljstvo vsem članom veliko pomenijo.

Z izleta v Kakanj. Foto: D.M.

8. oktober 50 let PD HPT Učka, Reka

Metka Košuta s priznanjem. Foto: M. K.

Planinsko društvo Hrvaške pošte in telekomunikacij Učka ima po pol stoletja delovanja za seboj organizacijo številnih dogodkov na območju Reke pa tudi širše in pomembnih za celotno hrvaško planinstvo. Tako društvo vzdržuje Sprehajalno pot ob Rječini, od Trsata do izvira Rječine, po kateri

poteka vsakoletni pohod, ki ga se udeležujemo tudi člani naše planinske skupine. Obe društvu in PD Duga sodelujejo pri ohranjanju te sprehajalne poti. S člani Učke so naši planinci, kot se spominjajo starejši člani, pred leti pripravili tudi skupni izlet, a žal o tem ni nič zapisanega. Po njem so člani Učke nadaljevali pohode po hribih, člani KPD Bazovica pa petje, ples in igranje, do uspešnega sodelovanja pa je znova prišlo po ustanovitvi planinske skupine v našem društvu, za kar je naša tričlanska skupina (Metka Košuta, Zdenka Kalan - Verbanac in Lucijan Verbanac) na proslavi prejela posebno priznanje in monografijo PD HPT Učka. D. M.

DOGODKI NOVEMBER

4. november Kulturna ustvarjalnost narodnih manjšin Vatroslav Lisinski, Zagreb

Prireditev z naslovom Kulturna ustvarjalnost narodnih manjšin v RH je tokrat potekala že jubilejno, deseto leto. V programu so se predstavila kulturna društva z vse Hrvaške, organizator je bil Svet za narodne manjšine RH, pokrovitelj pa znova Vlada RH. Srečanje je odprla njena podpredsednica in ministrica za družino, branitelje in medgeneracijsko solidarnost Jadranka Kosor in v nagovoru med drugim poudarila občutno, kar 110-odstotno povečanje sredstev, namenjenih financiranju manjšinskih društev v minulem štiriletnem obdobju. Slovensko skupnost je tokrat predstavil nastop mešanega pevskega zbora Slovenski dom iz Zagreba, ki ga vodi Franc Kene. M. M.

4. november Darko Mohar Izlet na Platka

Poznojesenski dan, ne preveč mrzel, po napovedi naj bi celo malo deževalo. Pred gostilno Kod putnika na Grobničkem polju se nas je zbralo štirinajst, s kodrom Arčijem petnajst. Čeprav je bilo oblačno, se je že zjutraj videlo, da bo lepo. Nameravali smo na vrh Gornji Medvejeci (1461 metrov), ker pa je bilo še dovolj zgodaj, smo se od-

Na Gornjih Medvejcih

ločili še za vzpon na vrh Jelenc (1442 metrov). Oba vrhova sta od Platka oddaljena tri ure hoda. Prvi del hoje po dobri makadamski cesti smo nekoliko skrajšali z avtomobili. Vse naprej je bilo čisto uživanje. Hoja po poznojesenskem gozdu, obilica snega, barve in z vrhov krasna razgleda, podobna, a tako različna. Na eno stran Kvarnerski zaliv z opatijsko riviero, proti severozahodu Metkin Snežnik, za njim Julijci in nekoliko bolj proti severu Kamniške Alpe, potem pa še gozdovi Gorskega kotarja z dolino Kolpe in Lividrago, vrhovi Risnjak, Guslica in Snježnik v prvem planu in daleč zadaj mogočni Velebit. In veliko miru, saj se po teh odročnih

krajih potepa zelo malo ljudi. Dolgo ni bilo na naših izletih Lare Jelenc, tam nekje od vzpona na Sis na Cresu leta 2004. Povzpeli se na vrh, katerega ime je enako tvojemu priimku, pa je le izziv. Upamo, da Lara ne bo spet odnehala in da jo bomo pogosteje videvali. Ko smo se vzpenjali na Jelenc, so bile Alpe že v soncu. Videlo se je, da nas bodo oblaki obšli in da bo sonce hitro posvetilo tudi po naših stopinjah. Potem je obsijalo Snežnik in zelo hitro tudi nas. V „Mali“ dom na Platku smo prišli po četrti uri. Še malo pogovora ob kavici ali enolončnici in nad hribe se je spustila tema. „Kje si, a ste se kje zgubili?“ je zaskrbljeno poklicala soproga. Toda bil sem že na parkirišču pred hišo in še en krasen dan je bil za mano.

Lara Jelenc na vrhu Jelenc

9.–10. november

Ko ni več meja

Čedad, posvet

V organizaciji Svetovnega slovenskega kongresa je potekalo že šesto strokovno srečanje pod skupnim naslovom Ko ni več meja, namenjeno vlogi žensk v otroškem varstvu in šolstvu v sosednjih državah. Med

udeleženci iz Italije, Avstrije in Slovenije je bila tokrat tudi urednica Kažipota, kot prva predstavnica s Hrvaške. Navzoče je v imenu organizatorja pozdravil podpredsednik SSK za zamejstvo prof. Tomaž Pavšič, zatem pa še slovenski konzul v Trstu Jože Šušmelj in predstavnik družtev – Ivan Trinko, Kulturno gospodarske zveze in Sveta slovenskih organizacij. Vsi sodelujoči so poudarili izjemno vlogo šolstva za razvoj manjšine, v Benečiji, kjer so si Slovenci uspeli izboriti tako dolgo pričakovano nižjo srednjo šolo, pa je to imelo še poseben pomen. Zvrstilo se je več zanimivih prispevkov: o znamenitih zamejskih Slovenkah je spregovoril dr. Janez Stergar, tudi moderator, in skupaj s soprogo Natašo med drugim predstavil zbornik Pozabljena polovica, ki prinaša 129 portretov znamenitih žena, kjer je opazen delež tudi iz zamejstva, na vpogled pa je bila tudi knjiga Primorski učitelji. V njej je med drugimi omenjena tudi utemeljiteljica društva KPD Bazovica Zora Ausec. Beno Arnejčič z Ministrstva za šolstvo in šport RS je v temi Slovensko šolstvo v družbi prihodnosti predstavil nekatere povezave z mednarodnim okoljem in izpostavil multikulturalnost kot potrebo in vzajemnost v komunikaciji v evropski družbi. Theodor Domej je spregovoril o premikih v odnosu do slovenskih šol na Koroškem, Tomaž Simčič iz Trsta pa je predstavil dva modela manjšinskih šol, v Trstu in Gorici ter Videmski pokrajini. Susane Weitlaner je pozornost namenila razlogom za zmanjšanje zanimanja otrok za slovenske šole na Štajerskem, urednica Kažipota pa je, skupaj z Vesno Katič, predavateljico na reški pe-

dagoški fakulteti, opozorila na razmere na Hrvaškem, kjer slovenska manjšina ne premore nobene ustanove, za preživetje pa nujno potrebuje ustrezno infrastrukturo, ki jo v tem okviru lahko zagotovi RS; in le v tem primeru je mogoče pričakovati, da bo manjšina lahko izrabila tudi možnosti hrvaške zakonodaje, ki omogoča organizacijo izobraževalnega programa na vseh ravneh, od predšolske do visokošolske.

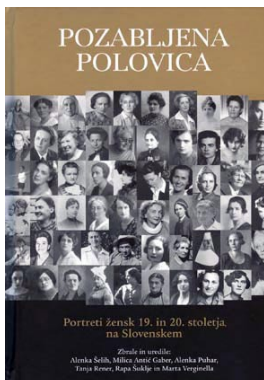
Na spletni strani so navedene tudi sprejete pobude, ki poudarjajo, da naj RS doseže, da se slovenski manjšini v sosednjih državah zagotovi javna vzgojnovarstvena in šolska oskrba v slovenskem jeziku; RS naj bi zagotovila finančno in strokovno pomoč za dodatno jezikovno izobraževanje in kulturno delovanje v društvih in zasebnih zavodih; odpravi naj obstoječe birokratske ovire za čezmejno sodelovanje in izmenjavo v okviru šolanja ter naj na primeren način čim prej omogoči dostopnost slovenskih nacionalnih televizijskih programov na območju, kjer strnjeno živi slovenska manjšina v sosednjih državah.

M. M.

16. november Slovenci na Reki KD Slavina

Sprva napovedana predstavitev knjige *Fluminensia Slovenica* dr. Irvina Lukežiča je bila odpovedana, na kratko pa je temo – prirejeno po lanskem predavanju avtorja in ob njegovem soglasju – predstavila urednica Kažipota, ki je bila skupaj s članicama KPD Bazovica, tajnico Marijano Košuta in mlado raziskovalko Barbaro Riman gostja na večeru, namenjenem reškim Slovencem. Podatki o položaju in organiziranosti slovenske skupnosti, prizadevanja za ohranitev jezika in pogled v preteklo slovenske sledi na Reki, pisanje monografije o društvu in zbiranje gradiva zanjo ter napoved bogatega programa v počastitev 60. obletnice KPD Bazovica, vse to je bila, sodeč po odzivu in novih povabilih, zanimiva tema za obiskovalce. Med njimi so bili tudi župan občine Postojna, ki je bila pokrovitelj dogodka, Jernej Verbič, podžupan in poslanec v DZ RS Zvone Černač, direktor Notranjskega muzeja, organizatorja dogodka, Dejan Vončina, slavinski župnik Franc Likar, raziskovalki Gorupove dediščine dr. Vesna Bučič in Angelika Hribar ter dr. Jeddert Vodopivec iz Arhiva RS.

Po programu, ki ga je v glasbenem delu lepo izpolnil nastop reške vokalne skupine Lira, je navzoče na kratko pozdravil župan Jernej Verbič, čestital društvu za jubilej in urednici v zahvalo za zanimivo predavanje podaril razkošno monografijo Postojna na prelomu stoletij, ki ob besedilu Alenke Čuk preteklost kraja predstavlja skozi govorico starih razglednic.

Pozabljena polovica, po besedah člana SAZU, akademika Jožeta Trontlja simbolično opravičilo za stoletja prezrto žensko polovico. Foto: www.novice.si/ol.net

V zaključnem delu večera je bila v galerijskih prostorih KD Slavina odprta še razstava slikarja Radka Oketiča. Na poti domov pa smo v prijetnem druženju s članicami vokalne skupine Lira, ki so prav tako prejele povabila za nadaljnje nastope, od pevke dr. Dunje Švalba Jurčić med drugim izvedeli še zanimiv podatek, da je v sorodstvu s potomci družine Karletzky, reškega knjigarnarja slovenskega rodu, in da je zato s posebnim zanimanjem spremljala predavanje, v katerem je bil omenjen.

M. M.

Postojna na prelomu stoletij. V monografiji je kot prva objavljena najstarejša razglednica, ki je na Dunaj prispela 27. maja 1891. Neznani Dunajčan, ki je za binkošti verjetno obiskal Postojnsko jamo, razglednice iz Postojne očitno ni utegnil odposlati. Prijateljci, Dragi Adi, jo je napisal šele 24. maja na Reki in jo od tam tudi odposlal.

16. november

EU delavnica SKD Istra, Pulj

Naslov druge delavnice, namenjene spoznavanju pogojev o financiranju iz evropskih skladov, je bil Analiza možnosti in strategija razvoja in krepitve čezmejnega sodelovanja na območju, kjer živi slovenska narodna skupnost. Srečanje, katerega organizator je Urad vlade RS za

Slovence v zamejstvu in po svetu, je znova vodil Erik Švab iz podjetja Euroservis v Trstu, na njem pa so pregledali konkretne predloge programov. Delavnica je potekala v prostorih SKD Istra v Pulju.

M. M.

17. novembra

ZIK, Črnomelj

Glej, kako lepo se začenja dan!

Dramska skupina KPD Bazovica

Letošnji jubilej, 10. obletnico delovanja Gledališke skupine ZIK Črnomelj, so z nastopom na slavnostni prireditvi počastili tudi člani dramske skupine KPD Bazovica z Reke. Ob tej priložnosti so uprizorili odlomek iz komedije Glej, kako lepo se začenja dan Zvonimirja Bajsića, v režiji vodje skupine Alojza Usenika, ki se je s soigralko Loredano Jurković predstavil tudi v glavni vlogi. Za svoj nastop so ju gledalci nagradili z dolgotrajnim ploskanjem, sicer pa je goste z Reke tudi tokrat na prisrčnem sprejemu dočakala znova izjemna belokranjska gostoljubnost.

Kot nam je sporočil podpredsednik skupine Jaka Birkelbach, segajo njeni začetki v leto 1997. Takrat je pobudnica oživitve gledališke dejavnosti v Črnomlju, Jasna Šeruga Muren, žal že pokojna, skupaj s prijatelji iz črnomaljske knjižnice na oder postavila odmevno lutkovno predstavo Bara Bara, pod vodstvom Darka Kočeverja. Sledila je formalna ustanovitev gledališke skupine, ki danes pod umetniškim vodstvom Helene Vukšinič nadaljuje nekdanje bogato dramsko dogajanje v mestu.

M. M.

Zdenka Jelovčan Predstavitev dramske skupine v Črnomlju

Gledališka skupina ZIK praznovala že deseto obletnico. Foto: ZIK.

Približno mesec dni po uspešnem 124. nastopu s Piknikom v Miklavžu pri Ormožu se je dramska skupina predstavila z odlomkom iz Bajsićeve komedije Glej, kako se lepo začenja dan z Alojzom Usenikom in Loredano Jurkovič v glavnih vlogah.

Gledališka skupina ZIK (Zavod za izobraževanje in kulturo) v Črnomlju je ob jubileju pripravila več dogodkov, med drugim tudi naše gostovanje.

Z Reke smo odšli ob 12 uri; vreme nam ni bilo naklonjeno, pihalo in deževalo je, kmalu tudi snežilo. Pri Črnomlju je bila že zimska idila. Z dobrim voznikom Elvisom smo pravočasno prišli do Kanižarice, kjer so nas dočakali predsednica gledališke skupine ZIK Mojca Breznik, podpredsednik Jaka Birkelbach in umetniški vodja Helena Vukšinič. Po bogatem kosilu v restavraciji Štajdohar smo spočiti in presiti odšli v Kulturni dom v Črnomelj na priprave za nastop. Gledališka skupina ZIK je pripravila svojevrstno retrospektivo svojih deset let delovanja z igro, lučmi, zvoki in sliko: skupno osem predstav, sto uprizoritev, 14.700 gledalcev.

Čestitke v imenu organizatorja. Foto: ZIK

Poseben, kratek del programa (in memoriam) je bil posvečen spominu na pokojno Jasno Šeruga Muren, pobudnico oživitve gledališke dejavnosti v Črnomlju, igralko in dolgoletno predsednico. Njene sanje in ideje bo skupina s ponosom nadaljevala. Po podelitvi Linhartovih priznanj in značk ter simboličnih daril igralcem smo se tudi mi pridružili čestitkam in podarili sliko Morčiča, večer pa je sklenil nastop naše skupine z odlomkom iz Bajsićeve komedije. Alojz Usenik in Loredana Jurkovič sta nas dostojno predstavila in resnično popestrila slavnostno prireditev. Profesionalno in lahkotno sta igrala ter popeljala navdušeno publiko v namišljeni svet in zaslužila dolg aplavz, na poznejšem druženju pa še številne čestitke. Polni lepih vtisov smo se poslovili z obljubo, da se kmalu znova srečamo.

Glej, kako lepo se začenja dan! Foto: ZIK.

17. november 100 let PD Snežnik Ilirska Bistrica

Slovesnosti ob jubileju bistriškega planinskega društva sva se udeležila tudi njegova člana z Reke. Na prireditvi so podelili tudi priznanja, za sodelovanje pa so se s pohvalo zahvalili našim mladim članom, med drugim tudi vodnikom z Reke: Andreju Grlici, Andreju Moharju in Damjanu Pipanu. Za uspešno delo jih je nagradila Planinska zveza Slovenije, ki je za prizadevno sodelovanje v planinski skupini bronasti častni znak podelila tudi vodji planinske skupine KPD Bazovica Darku Moharju in njegovemu namestniku Milanu Grlici.

V spomin na bogato dejavnost PD Snežnik pa so gostje z Reke prejeli tudi publikacijo, na temo 30 zimskih vzponov na Snežnik z naslovom Snežni izzivi bele gore. Predstavil jo je novinar Tomo Šajn in napovedal skorajšnji izid, ki bo velikega zanimanja deležen tudi zaradi prekrasnih fotografij. M. G.

Priznanje društvu. Foto: M. G.

NAPOVED DECEMBER

2. december Izlet na Planik

Planinci bomo leto sklenili z izletom v Čičarijo. Lani načrtovanega vzpona s Poklona na Učki do Planika zaradi močnega vetra in dežja ni bilo. Letos bomo skušali priti na Planik iz čičarskega mesteca Br gud; hoje bo za pet ur. D. M.

10. december, 18.00 Slovenski dom KPD Bazovica Letna skupščina

Redna letna skupščina bo potekala v dvorani Slovenskega doma. Udeležijo se je lahko vsi vpisani člani, pravico do glasovanja pa imajo samo aktivni člani. Vabljeni.

23. december Tradicionalni pohod na Javornik

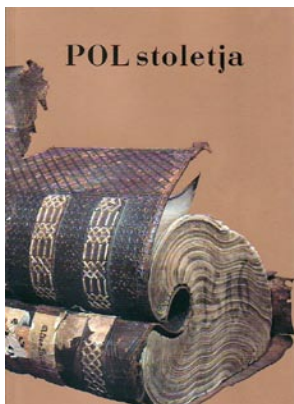
Pohoda se skupaj z drugimi reškimi planinskimi društvi udeležujemo vsa leta od ustanovitve. Razmere na pohodu so vedno različne, od močne burje do dežja ali snega, toda to nam ne preprečilo, da počastimo spomin na borce, padle 23. decembra leta 1943 v hudem boju z nemškimi okupatorji. D. M.

Z lanskega pohoda na Javornik. Foto: D. M.

Pol stoletja

Pol stoletja, znanstveni zbornik, je tehtno branje zlasti za tiste, ki se srečujejo s kulturno dediščino in njeno naravno ali umetno osvetlitvijo ter reagiranjem materialov.

Foto: M. M.

Vodja slovenskega Centra za konserviranje in restavriranje gradiv na papirju in pergamentu dr. Jeddert Vodopivec nam je na novembrskem srečanju v Slavini podarila zbornik z naslovom Pol stoletja, ki je izšel ob 50. obletnici delovanja Centra in skupaj z razstavo predstavlja kratek pregled dejavnosti konserviranja in restavriranja arhivskega ter knjižničnega gradiva in likovne dediščine na papirju za zadnjih deset let. Izredno lepo oblikovana publikacija v drugem delu objavlja razprave s strokovnega psveta na temo Svetloba in kulturna dediščina, ki je zaznamoval jubilej, pozornost pa usmeril na vidike, ki jih za konservatorja in restavratorja pomeni svetloba.

Začetki Centra segajo v leto 1956, ko so v Muzeju narodne osvoboditve LRS ustanovili konservatorsko-restavratorski oddelek, ki se je

posvečal poškodovanemu zgodovinsko in umetniško pomembnemu gradivu. Center danes deluje v okviru Arhiva RS, ki je organ v sestavi Ministrstva za kulturo RS. Skrbi za gradivo ARS in regionalnih arhivov ter za drugo ogroženo slovensko pisno, grafično in likovno dediščino na papirju in pergamentu. Več: www.arhiv.gov.si

M. M.

IZ DRUGIH DRUŠTEV IN SVETOV

SKD Lipa, Zadar

V okviru predstavljanja slovenske kulturne dediščine sta vodilni predstavnici SKD Lipa v Zadru Darja Jusup in Rafaela Štulina v Multi-medijski dvorani v mestni knjižnici pripravili zanimiv večer, namenjen stari slovenski obrti, kovaštvu in žeblljarstvu. Na to temo je predavala predsednica Darja Jusup, Rafaela Štulina pa je spregovorila o spominih na otroška leta, v katera so neizbrisno vtisnjena srečanja in počitnice pri dedku, kovaču, ki je prevzel to družinsko obrt.

Od štirih do ene, od štirih do ene, vodà nam kolesa, mehove nam žene, od osmih od treh žareči žebllji, žebllji v očeh ... (Oton Župančič, Žeblljarska). Že pesnik Oton Župančič, ki je leta 1907 obiskal Kamno Gorico, je pretresen spoznal, v kako težkih razmerah živijo in delajo tamkajšnji žeblljarji.

Foto: Gea, Janez Pelko.

Na ogled je bil tudi slovenski dokumentarni film, ki ga je v vasi Tupaliče na Gorenjskem posnela ekipa TV Kranj. Glavno vlogo ima zadrski Slovenec Rudi Mravljak, ki je kot izučen kovač svoj delovni staž preživel v zadrskem SAS-u (specialni alatni strojevi), izučil pa se je pri znanem mojstru Antonu Bukovniku, v času snemanja filma leta 1995 že 85-letnem nekdanjem mojstru, s katerim sta skupaj predstavila kovaško obrt skozi zgodovino in s tem seznanila mladi naraščaj. Anton Bukovnik še danes živi v Tupaličah.

M. M.

SKD Stanko Vraz, Osijek

Veliko zanimanje za učenje slovenščine se v društvu, ustanovljenem komaj pred letom dni, nadaljuje tudi letos. Pouk pod vodstvom predsednice društva, književnice Sabine Koželj Horvat, pridno obiskuje dvajset tečajnikov vseh generacij.

Kot poudarja tajnik društva Zvonko Horvat, so jim v veliko pomoč učbeniki Dober dan, slovenščina, ki jih je društvo prejelo zaradi prizadevnosti Veronike Pirnat z Zavoda RS za šolstvo.

M. M.

NESPREGLEDANO

V šolah na Reki tudi albanski in češki jezik

Uspešna uvedba in dober odziv pouka slovenskega jezika kot prostovoljne dejavnosti na OŠ Pečine v lanskem šolskem letu je k učenju manjšinskih jezikov spodbudila tudi druge šole na Reki. Tako je v tem šolskem letu na OŠ Nikola Tesla napovedan pouk albanskega, na OŠ Podmurvice pa češkega jezika. Kot je rečeno, bo tudi ta pouk odprt za učence vseh drugih šol.

M. M.

AKTUALNO

Danilo Türk nov predsednik RS

Na čelu Slovenije bo prihodnjih pet let Danilo Türk, izvoljen na četrtih predsedniških volitvah na mesto tretjega predsednika republike. V drugem krogu je prepričljivo premagal protikandidata Lojzeta Peterleta. V svojem prvem nastopu je Türk napovedal, da želi delovati v skladu s svojim predvolilnim geslom – "predsednik, ki združuje, in name se lahko zanesete".

Danilo Türk (1952) stanuje v Ljubljani in je redni profesor mednarodnega prava na pravni fakulteti. Predlagateljica njegove kandidature je nekdanja predsednica ustavnega sodišča Dragica Wedam Lukič in skupina volivcev, njegovo kandidaturo pa so podprli v SD, Zares, LDS in DeSUS.

Danilo Türk je prejel čestitke od vsepovsod, med drugim tudi od slovenske manjšinske koordinacije SLOMAK. V njej je predsednik

Rudi Pavšič zapisal, da »smo z Vašo izvolitvijo pridobili občutljivega sogovornika, saj manjšinska vprašanja tako kot mednarodne odnose, poznate in razumete kot malokdo« ter izrazil prepričanje, da bodo v kratkem imeli priložnost za srečanje in poglobljen pogovor.

Danilo Türk bo svoj petletni predsedniški mandat nastopil 23. decembra, sedanji predsednik Janez Drnovšek pa bo skladno z zakonom dobil naziv bivši predsednik, ki ima pravico do svoje pisarne, administrativno-tehničnega delavca, svetovalca, voznika in vozila, vendar le takrat, ko opravlja naloge v funkciji bivšega predsednika.

Milan Kučan, ki se bo preselil iz urada, bo lahko ohranil naziv bivši predsednik RS, diplomatski potni list, pravico do udeležbe na državnih proslavah in dostop do arhiva iz obdobja svojega predsedovanja. Več: www.rtv slo.si, www.sta.si, www.vest.si

M. M.

Danilo Türk. Foto: www.rtv slo.si

Schengenska širitev

Ministri za notranje zadeve so na sestanku v Bruslju sprejeli sklep, da je vseh devet kandidatk za schengensko širitev, med njimi tudi Slovenija, pripravljenih na odpravo nadzora na svojih notranjih mejah v EU. Dokončna odločitev bo sprejeta 6. decembra, ko naj bi ministri potrdili datum širitve, napovedane za 21. december, minuto čez polnoč. Takrat naj bi bil odpravljen nadzor na notranjih kopenskih in morskih mejah v devetih novih državah, tudi Sloveniji, marca prihodnje leto pa s spremembo letalskih vozniških redov še nadzor na zračnih mejah.

Slovenija bo odpravo nadzora na notranjih mejah EU praznovala 22. decembra predvidoma ob 13. uri na mejnem prehodu Škofije na glavni cesti med Trstom in Koprom.

V schengenskem območju je zdaj 15 držav – 13 starih članic unije brez Velike Britanije in Irske ter Norveška in Islandija, vstop vanj pa v prihodnjem letu načrtuje tudi Švica. S širitvijo na devet novink se bo schengenski prostor, v katerem je mogoče potovati brez preverjanja potnih listin, razširil do meje z Belorusijo in Ukrajino.

M. M.

SLOMAK

Povezovanje na območju nekdanje Jugoslavije

V prizadevanju, da bi se povezanost med Slovenci, ki živijo zunaj meja države Slovenije, vse bolj utrjevala na izhodiščih evropskega združevanja, se je predsednik Slovenske manjšinske koordinacije SLOMAK Rudi Pavšič v Beogradu udeležil srečanja slovenskih zdru-

ženj in organizacij v Srbiji, Črni gori in Bosni in Hercegovini. Namenjeno je bilo organiziranosti slovenskih organizacij, društev in podjetij ter možnostim za mednarodno sodelovanje v okviru pobud evropskih projektov. V imenu koordinacije SLOMAK, ki združuje krovne organizacije slovenskih društev v sosednjih državah RS, je Rudi Pavšič poudaril delovanje v državah nekdanje Jugoslavije in predlagal srečanje, na katerem bi skupaj s predstavniki slovenskih organizacij s tega območja razmislili o nekakšnem združevanju. To željo je bilo slišati že na vseslovenskem srečanju julija letos v Ljubljani. Opozoril je tudi na izjemno priložnost, ki jo bo Slovenija dobila s predsedovanjem EU, tako za Slovenijo kot slovenska društva, ki delujejo zunaj matične domovine. V tej luči SLOMAK podpira pobude tržaške tvrdke Euroservis, ki v okviru evropskih projektov povezuje tudi slovenske manjšinske organizacije, nedavno pa je v sodelovanju z Uradom Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu organizirala delavnice tudi na Hrvaškem. Kot je rečeno v tiskovnem sporočilu SLOMAK-a z dne 19. novembra, naj bi v tem smislu v kratkem prišlo do srečanja uradov za Evropo, ki delujejo v okviru manjšin v Italiji, Avstriji, na Madžarskem in Hrvaškem (?).

M. M.

Trubarjeva 500. obletnica rojstva na seznamu Unesca

Pomembna slovenska obletnica je uvrščena na seznam Unesca, nam je sporočila Metka Starič iz Zavoda za kulturo in turizem Parnas. Poudarja, da gre pri tem samo za ob-

letnice, ki se nanašajo na resnično univerzalne osebnosti ali dogodke, in takšne, ki imajo širši regionalni oziroma mednarodni pomen ter izražajo ideale, vrednote, kulturno raznolikost in univerzalnost Unesca. Novico je 6. novembra objavil Dnevnik, v njej pa med drugim poslanka Alenka Jeraj sporoča, da je kandidaturu vložil Urad za Unesco pri Ministrstvu za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo RS. Več na zanimivi spletni strani Zavoda <http://zavod-parnas.org> M. M.

Primož Trubar na kovancu za 1 evro.

Foto: www.sl.wikipedia.org

Veleposlaništvo Republike Slovenije v RH
Alagovičeva 30, 10 000 Zagreb

Veleposlanik:
dr. Milan Orožen Adamič

Uradne ure:
ponedeljek - petek od 09.00 do 12.00
tel.: (01) 63 11 000, (01) 63 11 011,
faks: (01) 61 77 236,
el. pošta: vzg@mzz-dkp.gov.si

Konzularni oddelek:
tel.: (01) 63 11 014,

Konzularni dan na Reki:
Slovenski dom KPD Bazovica
Ul. Podpinjol 43:
Predvidoma 5. decembra 2007
10.00 - 13.00 in 16.00 - 18.00.